

Дж. Д. Селинджър
Франи

Въпреки ослепителното слънце, съботният предобед пак беше студен – време за палто, не за сако, както бе през цялата седмица, и всеки се надяваше, че ще се задържи така до края ѝ за решителния мач в Йейлския университет. Двадесетина студенти чакаха на гарата своите момичета с влака за 10:52 часа, но само пет-шест от тях бяха останали на открития студен перон. Другите стояха в силно затоплената чакалня гологлави, на димящи групички по двама-трима и разговаряха с такъв непрекословен догматичен тон, сякаш в момента всеки от тях разрешаваше веднъж завинаги един от ония ужасно спорни въпроси, в които от векове насам целият външен, неакадемичен свят внасяше нарочно или случайно невероятно объркване.

Лейн Каутъл в непромокаемия си шлифер, който явно беше с вълнена подплата, стоеше на открития перон заедно с още няколко момчета. По-точно хем беше с тях, хем не беше. От десетина минути бе изоставял приказливата им компания и стоеше, облегнат на будката за безплатни брошури „Християнска наука“, пъхнал дълбоко в джобовете на палтото си ръце без ръкавици. Кафявият му кашмиршен шал се бе измъкнал от яката и почти не го предпазваше от студа. Лейн разсеяно понечи да оправи шала, но размисли и вместо това бръкна под шлифера и извади от вътрешния джоб на сакото си едно писмо. Зачете го веднага с полуотворена уста.

Писмото бе написано – по-точно напечатано на машина – на бледосиня хартия. Изглеждаше смачкано и овехтяло, сякаш бе извадено от плика и препрочитано много пъти:

Четвъртък, струва ми се

Скъпи Лейн,

Нямам представа дали ще разбереш нещо, защото тази вечер в общежитието, е невероятно шумно, едва чувам собствените си мисли. Тъй че ако има грешки, бъди така добър да не ги забелязваш. Между другото по твой съвет започнах по-често да надничам в речника и ако стилът ми е станал много книжен, ти си виновен. Както и да е, току-що получих прекрасното ти писмо и те обичам ужасно много, безумно и т.н. и едва ще дочакам събота. Жалко само, че няма да можеш да ме настаниш в Крофт Хаус, но всъщност ми е все едно къде ще бъда, стига само да е топло, да няма смахнати и да мога да те виждам от време на време, тоест

през цялото време. Аз съм съвсем така, тоест откачам. Обожавам писмото ти, особено онази част за Елиът. А на мен вече всички поети с изключение на Сафо започнаха да ми втръсват. Чета я като смахната, само че без глупави намеци, ако обичаш. Може дори курсовата ми работа да е върху нея, ако реша да взема страшотна диплома и ако ми позволи оня кретен, дето ми го определиха за консултант. „Умира крехкият Адонис, Ситерия, какво да сторим? В гърдите бийте се, девиси, разкъсвайте одеждите от мъка.“ Нали е прекрасно? И тя наистина го прави? А ти обичаш ли ме? Нито веднъж не си ми го казал в ужасното си писмо. Много мразя, като се правиш на отчайващо супермъжествен и железен (с „я“ ли?). По-точно, не че мразя, но просто физически са ми противни „силните и сурови мъже“. Разбира се, не че ти не си силен, аз не за това, сам разбираш. Толкова е шумно тук, че не чувам собствените си мисли. С една дума – обичам те и щом открия марка в тази лудница, ще ти изпратя писмото „бързо и препоръчано“, за да го получиш по-скоро. Обичам те, обичам те, обичам те. А знаеш ли, че за единайсет месеца сме танцували само два пъти? Без да се смята оная вечер във „Вангард“, когато се беше натряскал. Сигурно ужасно ще се стеснявам. А между другото само да си се изтървал пред някого за това, ще те убия! До събота, цвете мое!

С много обич

ФРАНИ

XXXXX

П. П. Донесоха на татко рентгеновите снимки от болницата и си откъснахме. Има тумор, но не е злокачествен. Вчера говорих с мама по телефона. Между другото тя те поздравява, тъй че можеш да бъдеш спокоен за оня петък вечерта. Мисля, че изобщо не са ни чули да влизаме.

П. П. П. Винаги ти пиша много неинтелигентно и тъпо. Защо ли? Позволявам ти да го анализираш. Не, нека по-добре да прекараме колкото може по-весело този път. Искам да кажа – ако е възможно, нека поне веднъж да не разнищваме всичко, особено мен, до побъркване. Обичам те.

ФРАНСЕЗ (личен подпис)

Този път Лейн успя да прочете писмото едва до половината, когато го прекъсна, по-точно натрапи му се, един широкоплещест младеж на име Рой Соренсън, който поиска да разбере дали Лейн схваща за какво

изобщо пише този проклет Рилке. Двата бяха заедно в курса по съвременна европейска литература (до него имаха достъп само студенти от по-горните курсове и дипломанти) и за понеделник им бяха дали да направят разбор на четвъртата елегия на Рилке от цикъла „Дуински елгии“. Лейн, който почти не познаваше Соренсън, но изпитваше съвсем явно, безгранично отвращение от физиономията и маниерите му, прибра писмото и каза, че не е сигурен, но му се струва, че е разбрал по-голяма част.

– Върви ти на теб, късметлия човек си – каза Соренсън с такъв безжизнен глас, сякаш бе дошъл при Лейн изключително от скука и нямане какво да прави, а не за човешки разговор. – Дявол да го вземе, какъв студ! – добави той и извади пакет цигари от джоба си.

Под яката на палтото му от камилска вълна Лейн забеляза полуизтрита, но все още доста забележима следа от червило. Стори му се, че тази следа е от седмици, ако не и от месеци, но се познаваше доста бегло със Соренсън, за да му го каже, пък и малко го интересуваше. А и влакът вече пристигаше. И двамата се обърнаха към приближаващия локомотив. В този миг вратите на чакалнята се отвориха и всички, които стояха там на топло, се втурнаха навън да посрещнат влака, при което изглеждаше, че всеки държи в ръка поне по три запалени цигари.

Лейн също запали, докато влакът приближаваше. След това, подобно на немалкото хора, които трябва да са преминали през специални изпитателни срокове за посрещане на влакове, Лейн се постара да изтрие от лицето си всякакъв израз, а то можеше съвсем простичко, дори красиво да покаже отношението му към пристигащата личност.

Франи слезе измежду първите от един вагон на далечния северен край на перона. Лейн веднага я забеляза и каквото и да се мъчеше да направи с лицето си, ръката му се стрелна във въздуха и разкри цялата истина. Франи видя и поривисто му махна в отговор. Беше с кожух от стриган енот и забързал към нея със съвсем застинало лице, Лейн изведнъж си помисли, че единствен той на целия перон познава истински палтото на Франи. Спомни си как веднъж, след като се бяха целували половин час с Франи в нечий автомобил, той неволно целуна ревера на коженото ѝ палто, сякаш бе напълно естествено и желано продължение на самата нея.

– Лейн! – поздрави го радостно Франи: тя не беше от хората, които крият чувствата си. Обгърна врата му и го целуна. Това беше съвсем перонна целувка – поривиста в началото, но последвана от отдръпване, сякаш просто си бяха чукнали челата. – Получи ли ми писмото? – попита

тя и добави на един дъх: – Но ти съвсем си премръзнал, горкичкият! Защо не ме чака вътре? Получи ли ми писмото?

– Кое писмо? – попита Лейн, вдигайки куфара ѝ. Беше морскосин с бяла обшивка по ръбовете, като някои от десетките други куфари, токущо свалени от влака.

– Не си ли го получил! Но аз го пунах в сряда! Боже мой! От самата поща го изпратих!

– А-а, това писмо ли?... Да. Това ли ти е целият багаж? Каква е тази книжка?

Франи погледна надолу към лявата си ръка. Носеше малка свтлозелена книжка.

– Тази ли? А, нищо особено. – Тя отвори чантата си, пуна я вътре и тръгна с Лейн по дългия перон към плацата. Хвана го под ръка и през цялото време говореше почти само тя. Отначало за някаква рокля в куфара, която трябвало да се изглади. Каза, че си е купила чудесна ютийка, съвсем като играчка, но я била забравила. Във влака имало само три познати момичета – Марта Фарър, Типи Тибет и Елинър еди-коя си – запознала се с нея преди години, още в пансиона Екзетър или кой знае къде. А за всичките останали във влака веднага си личало, че били от Смит, с изключение на две, които били съвсем васаровски тип,¹ а една явно била от Лорънс или Бенингтън.² Тази с бенингтъно-лорънския вид изглеждала така, сякаш целия път е прекарала в тоалетната и сигурно се занимавала с рисуване или скулптура, изобщо с някакви изкуства, а нищо чудно под роклята си да била с балетно трико. Лейн вървеше доста бързо и между другото се извини, че не е могъл да намери място в Крофт Хаус – това се оказало безнадеждно, но наел стая в много хубав, уютен хотел. Малък, но чистичък и тъй нататък. Щяло да ѝ хареса, каза Лейн, и Франи веднага си представи бяла дъсчена барака. Три непознати момичета в една стая. Която пристигне първа, заема изтърбушения диван, а другите две ще трябва да делят двойното легло с невъзможен матрак. „Чудесно!“ – каза тя възторжено. Понякога е дяволски трудно да скриеш раздразнението си от липсата на практичност сред мъжката половина на човешкия род и особено от Лейн. Тя си спомни дъждовната вечер в Ню Йорк, веднага след театъра, когато Лейн, застанал на ръба на тротоара, с подозрително пресилена любезност отстъпи таксито на един ужасно противен тип в смокинг. Тя не се огорчи особено: това, разбира

---

1. Имат се предвид елитни девически колежи. – Б. пр.

2. Девически колежи, в които се изучава изобразително изкуство и актьорско майсторство. – Б. пр.

се, беше ужасно – да си мъж и да търсиш такси в дъжда, но запомни с какъв зъл, просто враждебен поглед я изгледа Лейн, докато се връщаше при нея. И сега, усетила някаква вина заради тези мисли и всичко останало, тя с престорена нежност се притисна до ръката му. Седнаха в таксито. Морскосиния куфар с белите кожени кантове сложиха отпред до шофьора.

– Ще хвърлим куфара и всичко ненужно в хотела, където ще бъдеш, просто ще го метнем от вратата и ще идем да хапнем нещо – каза Лейн. – Умирам от глад! – Той се наведе към шофьора и му каза адреса.

– Толкова се радвам да те видя! – рече Франи, когато таксито погегли. – Беше почнал да ми липсваш! – Но още докато произнасяше тези думи, се улови, че не е вярно. И отново изпитвайки вина, тя взе ръката на Лейн и плътно, топло преплете пръсти в неговите.

След около час вече седяха на сравнително усамотена маса в ресторанта на Сиклър в центъра на града – любимо място на студентите, особено на интелектуалния елит: този тип студенти, които дори да са от Йейл или Принстън, непременно ще заведат момичетата си по-далеч от „Мори“ или „Кронин“. При Сиклър наистина никога не сервираха „ей такива дебели бифтеци“ – палецът и показалецът се разтварят на около един дюйм. При Сиклър – само охлюви. Там или двамата – и студентът, и неговото момиче – си поръчваха салата, или и двамата се отказваха, понеже в соса слагаха чесън. Франи и Лейн пиеха мартини.

Когато им сервираха първия коктейл, Лейн отпи глътка, намести се по-удобно и огледа бара с почти осезателно чувство на блаженство от това, че е точно там, където трябва, и точно с такова момиче, с каквото трябва – безукорно на вид, макар и не тъй изключително красиво, за щастие малко по-различно от другите студентки – никакви фланелени поли и вълнени пуловери. Франи забеляза това моментно изражение на самодоволство и го изтълкува правилно, без да го преувеличава или подценява. Но по дълбоко вкоренен стар навик тя изведнъж се почувства виновна, че го е забелязала и си издаде незабавно заповед: да слуша това, което говори Лейн, с израз на специално, напрегнато внимание.

А Лейн приказваше като човек, който вече от петнадесет минути владее разговора, с увереност, че е улучил точно този тон, когато всичко произнесено звучи абсолютно правилно.

– Грубо казано – говореше той, – за него може да се рече, че му липсва твърдост. Разбираш ли за какво говоря? – Той изразително се

наклони към своята внимателна слушателка Франи и сложи ръце на масата около чашата с коктейла.

– Какво му липсва? – попита Франи. Щеше ѝ се да се покашля, понеже бе мълчала твърде дълго.

Лейн се запъна.

– Мъжественост – отвърна той.

– Не, ти преди го каза по иначе.

– Та с една дума това беше основната мотивировка, така да се каже, и се постарях да я подчертая колкото може по-хитро – каза Лейн, напълно погълнат от собствените си думи. – Разбираш ли какво нещо? Честно казано, бях сигурен, че съчинението ми ще потъне като оловно топче и едва не паднах, ей богу, когато ми го върнаха, а отдолу с ей такива букви, шест фута големи, пише „отличен“!

Франи отново се покашля. Явно съвсем бе забравила наложеното си наказание – да слуша с неотслабващ интерес.

– Защо? – попита тя.

Лейн се изненада от прекъсването.

– Какво „защо“?

– Защо си смятал, че ще потъне като оловно топче?

– Ами нали ти обясних. Това ти и разправях – какъв страхотен познавач на Флобер е този Бауман. Въз всеки случай поне аз така смятах.

– Аха! – кимна Франи. Усмихна се и отпи от мартинито си. – Много е приятно – каза тя, загледана в чашата. – Хубаво е, че не е силно. Не обичам, като слагат много джин.

Лейн кимна.

– А между другото това идиотско съчинение е у мен. Ако ни остане минутка, ще ти го прочета.

– Чудесно, с удоволствие ще го чуя.

Лейн пак кимна.

– Нали разбираш, не че съм направил кой знае какво потресаващо откритие или нещо от сорта. – Той се намести по-удобно. – Не зная, но според мен много правилно подчертах защо така налудничаво търси *Le mot juste*³. Искам да кажа, в светлината на това, което ни е известно сега. Не само психоанализата и разни такива, но в известно отношение и това. Разбираш ли ме? Аз изобщо не съм фройдист или от сорта, но има неща, които не можеш просто тъй да кръстиш фройдизъм с главна буква и да ги чупиш. Искам да кажа, в известно отношение с пълно право съм

---

3. Точната дума (фр.). – Б. пр.

писал, че тези истински свестни момчета – Толстой, Достоевски, пък дори и Шекспир, дявол да го вземе! – никога не са се ровили до припадък в думите. Те просто са писали. Разбираш ли какво искам да кажа? – И Лейн погледна очакващо Франи. Струваше му се, че тя го слуша с изключително внимание.

– Ще ядеш ли тази маслина?

Лейн погледна бегло чашата си, после Франи.

– Не – студено отвърна той. – Вземи я, ако искаш.

– Щом няма да я ядеш – каза Франи. По изражението на Лейн разбра, че е задала неуместен въпрос. При това съвсем не ѝ се ядеше маслина и сама се учуди защо я поиска. Но вече нямаше връщане. Лейн ѝ подаваше чашата и тя трябваше да извади маслината и да я изяде с подчертана наслада. После си взе цигара от пакета на Лейн, той ѝ запали, запали и на себе си.

След епизода с маслината на масата настъпи мълчание. Но Лейн го наруши – не беше човек, който ще пропусне да се изфука при първа възможност:

– Знаеш ли, самият Бауман смята, че трябва да публикувам писанията си – отривисто каза той. – Аз обаче се чудя...

И като че ли безумно уморен, просто съсипан от изискванията, които предявяваше към него целият свят, закадннал за плодовете на неговия интелект, Лейн прокара ръка по бузата си и несъзнателно и нетактично сънено разтърка очи.

– Разбираш ли, критически есета за Флобер и всички тия са писани с купища. – Той се замисли, леко намръщен. – И все пак според мен през последните години няма нито една истински задълбочена работа върху него...

– Говориш съвсем като асистент. Ама точно така...

– Моля?! – каза Лейн с разчетено спокоен глас.

– Говориш съвсем като асистент. Извинявай, но така изглежда. Точно така.

– Така ли? А как именно говори един асистент, ако смея да попитам?

Франи разбра, че го е засегнала, и то много, но ядосана и на него, и на себе си, тя повече не можа да се съдържи:

– Не зная как е при вас, но при нас това са хората, които заместват професора, когато той е заминал някъде или не е добре с нервите, или е отишъл на зъболекар или кой знае какво. Обикновено ги избират от последните курсове или дявол знае откъде. Както и да е, имаме например

лекция по руска литература. И влиза той такъв един изтупан – копченца на яката на ризата, връзка на райета – и половин час измъчва Тургенев. А после, когато заради него Тургенев абсолютно ти опротивее, той се прехвърля на Стендал или на някой друг, върху когото е писал дипломната си работа. В нашия факултет ги имаше десетина – изпортват всичко, до което се докоснат, а иначе са такива едни талантливи, че уста не отварят – извинявай за противоречието. Искам да кажа, че започнеш ли да спориш с тях, те само ще те погледнат така снизходително, че...

– Виж какво, теб нещо са те прихванали днес! Какво ти става, дявол да го вземе?

Франи нервно тръсна пепелта от цигарата си, после придърпа пепелника сантиметър по-близо до себе си.

– Извинявай, днес съм отвратителна – каза тя. – Цялата седмица ми идваше всичко да пратя по дяволите. Това е ужасно. Толкова съм противна.

– Писмото ти не изглеждаше толкова...

Франи сериозно кимна. Гледаше топлото слънчево зайче, голямо колкото жетон за покер) върху покривката.

– Насила го писах – отвърна тя.

Лейн понечи да каже нещо, но в този миг дойде сервитьорът да прибере празните чаши.

– Искаш ли още по едно? – попита Лейн.

Отговор не последва. Франи се бе втренчила в слънчевото петно така упорито, сякаш се канеше да легне на него.

– Франи – каза Лейн с търпелив глас, заради сервитьора. – Искаш ли по още едно мартини или нещо друго?

Тя вдигна очи.

– Извинявай. – Погледна празните чаши в ръцете на сервитьора. – Не. Да. Не знам.

Лейн се усмихна, поглеждайки към келнера.

– Последно, какво?

– Да, ако обичаш. – Тя малко се оживи.

Сервитьорът се отдалечи. Погледът на Лейн се плъзна след него, докато излезе, после се върна на Франи. С полуотворена уста тя бавно изтърсваше пепелта от цигарата до чистия пепелник, който бе донесъл келнерът. Лейн я погледна с растящо раздражение. Явно го обиждаха и плашеха признаците на отчужденост у момичето, с което сериозно ходеше. Във всеки случай определено го безпокоеше това, че тази смахната Франи можеше да провали целия уикенд. Той изведнъж се наведе към

нея и сложи ръце на масата – трябваше някак да заглади нещата, дявол да го вземе, но Франи заговори първа.

– Днес хич ме няма – каза тя. – Съвсем съм се разкиснала.

Улови се, че гледа Лейн като чужд човек или като реклама за линолеум в метрото. Отново я обхвана чувството за вина и предателство – явно днес то беше на дневен ред – и я подтикна да реагира. Тя се пресегна да сложи ръка в дланта на Лейн, но почти веднага я отдръпна и взе цигарата, оставена в пепелника.

– Ей-сега ще ми мине – каза тя. – Обещавам.

Франи се усмихна на Лейн, и то съвсем искрено, и една негова усмивка в този момент би посмекчила нещата, които щяха да последват, обаче Лейн беше зает да си придаде равнодушно изражение и не я удостои с усмивка. Франи всмукна от цигарата.

– Ако не беше вече късно – рече тя – и ако не бях такава глупачка да се запиша в този допълнителен курс, щях изобщо да захвърля английската литература. И аз не знам. – Тя тръсна пепелта. – До гуша ми дойде от тези педанти, които само си въобразяват и изпортват всичко... – Тя погледна Лейн. – Извинявай. Няма вече. Честна дума... Просто ако не бях такава глупачка, тази година въобще нямаше да се върна в колежа. И аз не знам. Разбираш ли, това е невероятна комедия.

– Блестяща идея. Просто блестяща. Франи прие сарказма като нещо заслужено.

– Извинявай.

– И престани най-после с тия извинения! Изглежда, и през ум не ти минава, че правиш съвършено идиотски обобщения. Ако всички преподаватели по литература изпортваха всичко, щеше да бъде съвсем друго...

Но Франи го прекъсна с едва доловим глас. Гледаше над сивото му фланелено рамо към някаква невидима точка в другия край на салона.

– Какво? – попита Лейн.

– Казах, че знам. Прав си. Просто не съм във форма. Не ми обръщай внимание.

Но Лейн не можеше да допусне спорът да не завърши в негова полза.

– Дявол да го вземе – каза той. – Във всяка професия има и некомпетентни. Това е нещо обикновено. Но да забравим за малко тези идиотски асистенти. – Той погледна Франи. – Ти слушаш ли ме или не?

– Да.

– Но вие там имате двама от най-добрите преподаватели, дявол да

го вземе. Манлиъс. Еспозито. Боже мой, де да бяха при нас! Освен това те са и поети, дявол да го вземе.

– Не са – каза Франи. – И точно това е ужасното. Искам да кажа, че не са истински поети. Просто хора, които пишат стихове, публикуват ги и ги включват къде ли не, но не са поети. – Тя объркано замълча и загаси цигарата си. От известно време лицето ѝ все по-силно пребледняваше. Внезапно дори червилото на устните ѝ изсветля, сякаш го бе изтрила със салфетка. – Нека не говорим за това – каза тя почти беззвучно, като смачка фасата в пепелника. – Не съм на себе си. Ще ти изпортия целия уикенд. Какво ли, ако под стола ми се появи някакъв люк и аз внезапно изчезна?

Сервитьорът дойде с бързи стъпки и им сервира по още едно мартини. Лейн сплете пръсти – много дълги и тънки, като това обикновено не оставаше незабелязано – около столчето на чашата.

– Нищо няма да изпортиш – каза той спокойно. – Просто ми е интересно да разбере какво, по дяволите, става. Нима е нужно непременно да бъдеш бохем или да си умрял за да те считат за истински поет? Ти какво искаш – да е някакво копеле с вълнисти коси ли?

– Не. Само нека не говорим повече за това. Моля те. Ужасно противно се чувствам и просто ми...

– Много ще ми бъде приятно да оставим тази тема, направо ще бъда във възторг. Само първо ми кажи, ако нямаш нищо против, какво значи истински поет? Ще ти бъда много благодарен, ей богу, страшно благодарен!

Челото на Франи леко овлажня, може би от това, че в помещението беше много топло или мартинито се бе оказало твърде силно и стомахът ѝ не беше в ред. Във всеки случай Лейн сякаш нищо не забеляза.

– И аз не знам какво е това истински поет? Но, моля те, Лейн, престани! Аз сериозно. Не съм на себе си, нещо не ми е добре и не мога...

– Добре, добре, успокой се – каза Лейн. – Само исках...

– Всичко, което зная, е, че ако си поет, ще създадеш нещо красиво. Разбираш ли, трябва да ти остане нещо красиво, след като слезеш от страницата и изобщо. А тези, за които говориш, не ти оставят дори едно-едничко красиво нещо. Всичко, което правят, поне малко по-свестните от тях, е да проникнат по някакъв начин в главата ти и там оставят нещо, но все едно – и да проникнат, и да ти оставят нещо, то е просто защото знаят как, а това не значи, че е стихотворение, боже мой. Може би това са просто някакви страхотно впечатляващи синтактични фокуси, изпражнения някакви... извинявай за израза. Като Манлиъс и

Еспозито, и всичките тия.

Лейн помълча, докато си палеше цигара. После:

– А аз мислех, че Манлиъс ти харесва. Между другото преди един месец, ако добре си спомням, ти разправяше, че той е чудесен и че на теб...

– Да, наистина, харесва ми. Но ми е писнало от хора, които просто ми харесват. Господи, иска ми се да срещна поне един човек, когото да мога да уважавам... Ще ме извиниш ли за една минутка? – Франи бе станала изведнъж с чанта в ръка. Беше силно пребледняла.

Лейн също стана, отмествайки стола си, а устата му бе леко отворена.

– Какво ти е? – попита той. – Прилоша ли ти? Какво има?

– Ей-сега ще се върна.

Тя излезе от салона, без да пита някого, сякаш бе идвала в „Сикълърс“ неведнъж и отлично знаеше кое къде се намира.

Останал сам, Лейн пушеше и отпиваше по малко от мартинито, за да му стигне до връщането на Франи. Едно беше ясно: чувството на удовлетворение, което бе изпитвал преди половин час от това, че е на място, където трябва, с такова момиче, каквото трябва – или тя поне изглеждаше както трябва, – онова чувство сега изведнъж се изпари. Той погледна палтото от стригана кожа, което висеше някак накриво на празния стол на Франи – същото палто, което тъй го бе развълнувало на гарата с познатата само нему близост, сега раздвижи в погледа му някаква нескрита омраза. Кой знае защо, особено го дразнеха гънките на поизмачканата копринена подплата. Той отмести поглед и се втренчи в чашата мартини, намръщен, сякаш го бяха засегнали несправедливо. Едно беше ясно: уикендът започваше много идиотски. Но в този миг случайно вдигна поглед и видя един свой съкурсник с момичето си да прекосява салона. Лейн се изправи и смени засегнатото си недоволно изражение с обичайното изражение на човек, чието момиче просто е отишло за малко до тоалетната, както правят всички момичета, и на него не му остава нищо друго, освен да пуши със скупаещ вид, за предпочитане привлекателно скупаещ.

Дамската тоалетна в „Сикълърс“ бе почти толкова голяма, колкото самият салон и по някаква странна причина бе не по-малко уютна. Никой не я обслужваше и когато Франи влезе, вътре нямаше жива душа. Тя поспря за миг по средата на керамичния под, сякаш точно тук бе

определила някому среща. По челото ѝ избиха капчици пот, устните ѝ бяха полуотворени, лицето ѝ побледня още повече.

После внезапно и рязко се втурна към най-вътрешната, най-закътаната от седемте кабинни – за щастие нямаше нужда да пуска монета, – затръшна вратата и с мъка завъртя ръчката. Без да обръща внимание на обстановката, тя седна и плътно прибра колене до тялото си, сякаш ѝ се щеше да се свие на кълбо и да стане съвсем малка. После вдигна ръце и притисна клепачи с ръба на изопнатите си длани, сякаш да парализира зрителния нерв и да потопи всички образи в черната пустота. Издължените ѝ пръсти, макар да трепереха, а може би пък именно поради това, изглеждаха особено тънки и красиви. За миг тя застина в тази напрегнатата, почти утробна поза, после изведнъж се разхлипа. Плака цели пет минути. Хълцаше, без да се опита да потисне стонове на мъка и объркване, кълцаше като невротизирано дете, когато дъхът му просто не може да се промъкне през свитото гърло. После изведнъж престана да плаче – престана внезапно, без онези мъчителни, режещи вдишвания и издишвания, с които обикновено завършва такъв пристъп. Сякаш бе престанала да плаче от някакво мигновено превключване в мозъка, веднага след което цялото ѝ същество се бе успокоило. С почти безизразно, мокро от сълзи лице тя вдигна чантичката си от пода, отвори я и извади книжката със светлозелена обложка. Сложи я на скута си, по-точно на едното коляно, и се втренчи в нея, сякаш това бе най-подходящото място за такива светлозелени книжки. Внезапно я вдигна и я притисна силно и бързо до гърдите си, после я прибра в чантичката си, изправи се и излезе от кабинката. Изми си лицето и ръцете със студена вода, избърса се с чиста кърпа, начерви се, приглади коси и напусна тоалетната.

Беше прелестна, като минаваше през салона на ресторанта, много оживена, както се полагаше от предвкушането на веселия студентски уикенд. Приблужи усмихната до своето място и Лейн бавно стана, без да изпуска салфетката.

– Извинявай, моля те – каза Франи. – Сигурно си решил, че съм умряла?

– Какви ги говориш? Умряла... – рече Лейн и отмести стола и. – Просто не разбирам какво става. – Той се върна на мястото си. – Между другото нямаме много време. – Той седна. – Всичко наред ли е? Защо ти са зачервени очите? – Вгледа се по-отблизо. – Не ти ли е добре?

– Не, вече всичко е наред. – Франи запали цигара. – Но през живота ми, не ми е ставало толкова лошо. Поръча ли нещо?

– Не, чаках те – каза Лейн, без да отмества поглед от нея. – И все

пак какво ти беше? Нещо стомахът ли?

– Не. Всъщност и да, и не. И аз не знам. – Тя погледна менюто в чинийката пред себе си и го зачете, без да взима листа в ръка. – За мен само сандвич с пилешко и чаша мляко... А ти си поръчай каквото искаш. Разните там октоподи и охлюви. Никак не съм гладна.

Лейн я погледна, после пусна в чинията си съвсем тънка и изразителна струйка дим.

– Ама един уикенд се получава – за чудо и приказ! – каза той. – Сандвич с пилешко, боже мой!

– Извинявай, Лейн, но никак не съм гладна – с досада каза Франи. – По дяволите... Поръчай си каквото искаш, моля те, а аз ще ти правя компания. Но не мога заради теб изведнъж да се сдобия със страхотен апетит.

– Добре, добре! – Лейн протегна шия и кимна на сервитьора. Поръча му сандвич и чаша мляко за Франи, а за себе си охлюви, жабешки бутчета и салата. Когато сервитьорът се отдалечи, Лейн погледна часовника си: – Трябва да бъдем в Тендбридж в един и петнайсет, най-късно един и половина. Но не по-късно. Казах на Уоли, че ще отидем да изпием по нещо, а после той ще ни откара с колата си на стадиона. Съгласна ли си? На теб Уоли нали ти допадаше?

– Нямам представа кой е той.

– Дявол да го вземе, че ти си го виждала двайсет пъти! Уоли Камбъл. Него само веднъж да го видиш и...

– А, да, спомних си. За бога, не се ядосвай така, като не мога веднага да си спомня някого. Те всичките толкова си приличат – и се обличат еднакво, и говорят и правят всичко по един и същи начин.

Франи замлъкна: собственият ѝ глас ѝ се стори заядлив и язвителен, обзе я такова отвращение към самата себе си, че челото ѝ пак се изпоти. Но някак против волята си тя продължи:

– Съвсем не искам да кажа, че е противен или нещо подобно. Но вече четири години където и да идеш навсякъде тези Уоли Камбълровци и предварително знам, че ще почнат веднага да се правят на очарователни, и знам, че веднага ще почнат да разправят най-гадни клюки за съседката ми от общежитието. Знам кога ще ме попитат как съм прекарала лятото. Знам кога ще вземат стола, ще го възседнат обратно и ще почнат да се фукат с ония ужасно, ама ужасно непукистки гласове или да одумват знаменитости – със същия безразличен и небрежен тон. Те имат един неписан закон: щом принадлежиш към определен кръг – според богатството си или по рождение, – значи можеш да се фукаш колкото си

искаш с това, че познаваш разни знаменитости, и то на всяка цена да говориш за тях някакви гадости – че този бил простак или сексуален маниак или наркоман – с една дума нещо отвратително.

Тя пак млъкна. Беше сложила ръка на пепелника и се стараше да не гледа Лейн в лицето, после изведнъж каза:

– Извинявай, Уоли Камбъл няма нищо общо с това. Нахвърлих се на него, защото ти го спомена. И защото веднага му личи, че прекарва лятото в Италия или там някъде.

– Между другото, за твоє сведение, миналото лято беше във Франция – каза Лейн. – Не, не, разбирам те – бързо добави той, – но ти си абсолютно несправедлива...

– Добре – уморено каза Франи. – Нека да е във Франция. – Тя взе цигара от пакета на масата. – Работата не е в Уоли. Господи, вземи, ако искаш, което и да е момиче. Разбираш ли, ако той беше, да кажем, момиче, от нашето общезитие, то цяло лято щеше да рисува пейзажи с някоя скитаща компания. Или ще обикаля Уелс на велосипед. Или ще си намери стаичка в Ню Йорк и ще работи в някое списание или рекламно бюро. Разбираш ли, всички са такива. И всичко, което вършат, всичко е толкова... не знам как да ти кажа, не че не е хубаво, или дори противно, или глупаво – ни най-малко. Но всичко е толкова дребнаво, безсмислено и бездушно. А още по-лошо е, ако си бохем или нещо подобно – все едно – това ще бъде същият конформизъм като на всички други, само малко по-различен. – Тя замълча. После внезапно разтърси глава, пак пребледня, за миг сложи длан на челото си – не за да избърше потта, а сякаш да види дали няма температура, както една майка проверява малкото си дете.

– Много странно – каза тя. – Имам чувство, че откачам. А може би наистина съм откачила.

Лейн я погледна разтревожено – не с любопитство, а наистина зарижено.

– Да, бледа си като платно – каза той. – Толкова си пребледняла... Чуваш ли ме?

Франи тръсна глава:

– Глупости, чудесно се чувствам. Нищо ми няма. – Тя погледна сервитьора, който носеше поръчката. – А, какви прекрасни охлюви! – Дръпна от цигарата, но тя беше угаснала. – Къде се е дянал кибритът?

Когато сервитьорът се отдалечи, Лейн ѝ поднесе огънче.

– Много пушиш – отбеляза той. Взе виличката, сложена до чинията с охлювите, но преди да започне да се храни, погледна пак Франи. – Ти

ме тревожиш. Не, наистина. Какво ти се е случило през седмицата?

Франи го погледна, поклащайки глава, и сви рамене:

– Нищо, абсолютно нищо. Ти яж. Яж си охлювите. Като изстинат, не можеш ги сложи в уста.

– И ти яж.

Франи кимна и погледна сандвича си. Догади ѝ се и отвърщайки глава, тя всмукна дълбоко от цигарата.

– Как върви пиесата ви? – попита Лейн, залавяйки се с охлювите.

– Не знам. Аз не играя. Отказах се.

– Отказала си се! – Лейн я погледна. – Мислех, че си във възторг от ролята си. Какво се е случило? На друга ли я дадоха?

– Не, не са я дали. Пазеха я за мен. И точно това е противното. Ужасно противно.

– Какво тогава? Да не си се отказала от театралния факултет?

Франи кимна и отпи от млякото си.

Лейн съдъвка хапката, преглътна и после каза:

– Но защо са тези идиотщини? Мислех, че си влюбена като не знам какво в тоя проклет театър... За друго и не говореше освен за целия този...

– Отказах се и толкова – каза Франи. – Изведнъж ми стана ужасно неудобно. Чувствах, че ставам противна, самовлюбена и едва ли не пътят на земята. – Тя се замисли. – И аз не знам. Стори ми се, че е признак на ужасно лош вкус да играеш на сцената. Искам да кажа, че това е някакъв егоцентризъм. Нямах представа как се намразих, като отидох след спектакъла зад кулисите. И всички тия егоцентрички се въртят около теб, тъй очаровани от самите себе си! Всичко живо ги целува, по тях място не останало от грим и когато някой от приятелите ти дойде зад кулисите, всичко се стареа да бъде толкова естествено и непринудено, ужас. Направо се намразих... А най-лошото от всичко е, че просто се срамувах някак да играя във всички тези пиеси. Особено на летните представления. – Тя погледна Лейн. – Не, давах ми най-добрите роли, тъй че няма защо да ме гледаш с такива очи. Не е там работата. Просто се срамувах, че някой, когото много уважавам, братята ми, да кажем, може да ме чуе как произнасям някои реплики от ролите. Понякога дори пишех на познатите си да не идват на представленията. – Тя пак се замисли. – Освен Пиджийн в „Плейбой“, в която играх през лятото. Разбираш ли, щеше да бъде поносимо, ако не беше тоя идиот, дето играеше ролята на плейбоя. Всичко изпорти. Така лирично го даде, боже мой, всичко олигави!

Лейн си дояде охлювите. На лицето му бе изписано пълно безразличие.

– Да, но рецензиите бяха фантастични – каза той. – Ти сама ми ги изпрати, ако си спомняш.

Франи въздъхна.

– Да, изпратих ти ги. Престани, Лейн...

– Не, искам само да ти кажа, че от половин час дрънкаш тъй, сякаш ти единствена на тоя свят разбираш всичко и всичко можеш да критикуваш. Просто искам да кажа, че ако най-известните критици смятат, че той е играл чудесно, значи все пак е възможно, допустимо е ти да грешаш. Помисляла ли си за това? Знаеш ли, ти още не си съвсем дорасла...

– Да, като талант той наистина игра страхотно. Но за тази роля е нужно да си гений. Да, гений и толкова. Само това – каза Франи.

Тя изведнъж изправи рамене, полуотвори устни и сложи длан на тила си.

– Чувствам се съвсем затъпяла – рече тя. – Не разбирам какво става с мен.

– Да не би себе си да смяташ за гений?

Франи свали ръка от главата си.

– О, Лейн, моля те. Недей така...

– Аз нищо и не...

– Едно е ясно: сигурно откачам. Омръзна ми това вечно „аз, аз, аз“. И моето „аз“, и чуждото. Омръзна ми това, че всеки само гледа да се добере до нещо, иска да направи нещо изключително, иска да стане интересен някому. Отвратително ми е – да, отвратително! И все едно – каквото и да говорят...

Лейн вдигна високо вежди и се облегна назад, за да подсили ефекта от думите си:

– А не мислиш ли, че просто се страхуваш от съперничество? – попита той с преднамерено спокоен тон. – Аз не разбирам много добре от тези неща, но си залагам главата, че един добър психоаналитик, разбираш ли, един истински компетентен психоаналитик би изтълкувал думите ти...

– От никакво съперничество не се страхувам. Напротив. Нима не разбираш? Страхувам се, че аз самата ще започна да си съпернича – това ме плаши. Точно по тази причина напуснах театралния факултет. И няма никакво оправдание – нито за това, че ми е в характера страхотно да се интересувам от оценката на хората, нито за това, че обичам

аплодисментите, обичам да ми се възхищават. Срамувам се от самата себе си. Всичко ми омръзна. Омръзна ми, че нямам силата да стана просто никой. Омръзнах си и самата аз, и всички, които се чудят как да направят сензация.

Тя замълча. Внезапно взе чашата мляко и я поднесе към устните си.

– Да, така и предполагаш – каза тя, оставяйки чашата. – Само това липсваше. Нещо ми става със зъбите. Така тракат! Оня ден едва не сдъвках една чаша. Може би вече съм се побъркала, но още не го знам.

Сервитьорът се приближи със салатата и жабешките бутчета за Лейн. Франи вдигна очи към него, а той погледна чинията ѝ с недокоснатия сандвич. Попита не желае ли дамата да си поръча нещо друго. Франи му благодари: не, няма нужда.

– Просто ям много бавно – каза тя.

Сервитьорът, човек на възраст, погледна преbledнялото ѝ лице и влажното чело, поклони се и се отдалечи.

– Вземи! – внезапно каза Лейн и ѝ подаде бялата си носна кърпичка. Гласът му беше съчувствен и мил, въпреки упоритите му опити да се застави да говори равнодушно.

– Защо? За какво ми е?

– Изпотила си се. Тоест не че си се изпотила, но челото ти е влажно.

– Така ли? Ужасно! Извинявай! – Тя вдигна чантичката си и започна да рови из нея. – Трябва да имам книжни кърпички.

– Но моля те, вземи моята кърпа. Не е ли все едно, за бога.

– Не, остави, много е хубава – каза Франи. Чантичката ѝ беше ужасно натъпкана. Докато търсеше каквото ѝ трябва, Франи наизвади цял куп джунджурии и ги натрупа на масата до недокоснатия сандвич. – А, ето! – Тя отвори пудриерата си и с бързо, леко движение прекара по челото си книжната салфетка. – Боже мой, приличам на призрак. Как можеш да ме понасяш?

– Каква е тази книга? – попита, Лейн.

Франи буквално подскочи. Погледна купчината вещи, извадени от чантичката на покривката.

– Коя книга? – каза тя. – А, тази ли? – Тя взе книжката в светлозелена обложка и я пхна в чантичката. – Взех я да имам нещо за четене във влака.

– Я да я видя. Що за книга е?

Франи сякаш не го чуваше. Отвори пак пудриерата и се погледна в огледалцето.

– Господи! – каза тя. После събра всичко от масата: пудриерата, портмонето, някаква квитанция от пералня, четка за зъби, кутийка аспирин и една позлатена бъркалка за пунш. Прибра всичко в чантата си. – И аз не знам за какво все мъкна със себе си тази идиотска позлатена вещ – каза тя. – Като бях в първи курс, един хлапак ми я подари за рождения ден, много загубено момче беше. Решил си, че това е много красив и оригинален подарък и така се беше ококорил, докато разгъвах хартията. Все искам да я хвърля, но не мога. Сигурно и ще си умра с тази глупост. – Тя замълча. – Само се хилеше като идиот и разправяше, че докато тази щуротия е у мен, страшно ще ми върви.

Лейн се беше заловил с едно от жабешките бутчета. – И все пак каква е тази книжка? – попита той. – Или е някаква страхотна тайна.

– За книжката в чантата ми ли говориш? – попита Франи. Гледаше го как разрязва жабешкото бутче. После извади цигара от пакета и запуши. – Не знам точно. Казва се „Откровенията на странстващия богомолец“⁴. – Тя пак погледна Лейн. – От библиотеката я взех. Нашият преподавател по история на религията, при когото имам лекции този семестър, беше споменал за нея. – Тя се позапъна. – Отдавна я имам, но все забравям да я върна.

– От кого е?

– Не знам – небрежно каза Франи. – Май от някакъв руски селянин. – Продължаваше да наблюдава Лейн внимателно, докато ядеше. – Никъде в цялата книга не се споменава името му. Пише само, че бил селянин, тридесет и три годишен, и че ръката му била изсъхнала. И че жена му умряла. Това било през хиляда осемстотин и не знам си коя година...

Лейн прехвърли вниманието си от жабешките бутчета към салатата.

– Нещо интересно ли е? За какво се разправя?

– И аз не знам. Особена е. Разбираш ли, това е до голяма степен религиозна книга. Дори може да се каже, че е ужасно фанатична, но не е точно така. Разбираш ли, почва с това, че този селянин, скитникът, решил да научи какво значи да се молиш непрестанно, както пише в Библията. Разбираш ли? Непрестанно. В посланието на апостол Павел до солуняните или там някъде. И той тръгва да скита из цяла Русия и търси някой, който да му обясни как да се моли „непрестанно“. И каква поточно да е молитвата. – Франи сякаш с огромен интерес наблюдаваше как Лейн разрязва бутчетата. Докато говореше, не отместваше поглед от чинията му. – Носи си само торба с хляб и сол. После среща един човек,

---

4. Книга от неизвестен руски автор, написана в края на XIX век – Б. пр.

когото нарича „стареца“ – някакъв много посветен в религията – и „старецът“ му разправя за една книга – казва се „Филокалия“. Били я писали някакви много, много образовани монаси, които разпространявали този наистина невероятен начин на молене.

– Стой мирно! – каза Лейн на жабешкото бутче.

– С една дума скитникът се научава да се моли според изискванията на тези мистични монаси, разбираш ли, моли се непрекъснато, докато постигне съвършенството и разни такива. А после продължава да пътува из Русия и среща най-различни чудесни хора и ги учи как да се молят по този невероятен начин. Та цялата книжка е за това.

– Много ми е неприятно, но ще ти мириша на чесън – каза Лейн.

– А по време на странстванията си среща една двойка – мъж и жена, които обикнах повече от всички, за които съм чела през целия си живот – каза Франи. – Той върви по някакъв междуселски път с торбичка на рамо и изведнъж гледа – подире му тичат двама хлапаци и му викат: „Мили просяко, мили просяко! Ела при мама! Тя обича бедните!“ И той отива с хлапетата и тази наистина чудесна жена, майка им, излиза от къщата, поканва го да седне и настоява тя самата да му изуе вехтите мръсни ботуши, чай му поднася. А после се връща бащата – той също явно обича бедняци и скитници – и всички сядат да обядват. А докато ядат, богомолецът ги пита кои са тези жени на масата и мъжът му казва, че това са техните работнички, но винаги се хранят с него и жена му, защото са техни сестри во Христа. – Франи изведнъж се смуги и се поизправи. – Разбираш ли, много ми харесва, дете скитникът попитал кои са тези жени. – Тя погледна как Лейн си маже филия с масло. – Както и да е, после скитникът остава да ношува и със стопанина до късно си говорят за начините да се молиш непрестанно. И скитникът му обяснява как става това. А на сутринта си тръгва да продължи скитничеството си. И среща най-различни хора, разбираш ли, за това е написана книгата, и им обяснява как трябва да се молят истински.

Лейн кимна и бодна вилица в салатата.

– Ако ни остане време днес или утре, би ли погледнала проклетото ми съчинение, за което вече ти споменах? – обади се той. – И аз се чудя. Може и да го пратя по дяволите – ако щат да го публикуват или каквото щат изобщо, – но ми се иска да го видиш, докато си тук.

– С удоволствие – каза Франи. Гледаше го как си маже втора филия с масло. – Може би тази книжка ще ти хареса – внезапно каза тя. – Такава е една простичка, разбираш ли?

– Сигурно ще е интересна. Няма ли да ядеш маслото?

– Не, вземи го всичкото. Не мога да ти я дам, защото и без това много съм я забавила, но положително ще я намериш във вашата библиотека. Сигурна съм, че ще я намериш.

– Слушай, ама ти още не си докоснала сандвича! – каза Лейн. – Това известно ли ти е?

Франи погледна чинията си така, сякаш току-що и я бяха донесли.

– Да, ей-сега – рече тя. За миг застина с цигарата в лявата си ръка, без да пуши, а в дясната стискаше чашата мляко. – Искаш ли да чуеш за какъв особен начин на молене му казал онзи „старец“? – попита тя. – Наистина е доста интересно.

Лейн разрязваше последното жабешко бутче. Кимна й.

– Разбира се. Разбира се.

– Както вече ти казах, този богомолец, един прост селянин, тръгва да пътува, за да разбере какво означават библейските думи „непрестанно се молете“. И тогава среща той онзи „старец“, страшно образования богослов, нали си спомняш, дето ти казах за него, същият, който години наред изучавал „Филокалия“. – Франи изведнъж млъкна, за да си събере мислите и да се съсредоточи. – И „старецът“ преди всичко му казва за Христовата молитва: „Господи Исусе Христе, помилуй ме!“ Това било цялата молитва. И „старецът“ обяснява на скитника, че това са най-хубавите думи за молитва. Особено думата „помилуй“, защото е наистина такава голяма дума и означава много неща. Разбираш ли, не значи просто да имаш милост към някого.

Франи отново млъкна замислено. Сега гледаше не в чинията на Лейн, а някъде зад рамото му.

– Та „старецът“ разправя на скитника – продължи тя, – че ако почнеш непрекъснато да повтаряш молитвата – отначало дори само с устни, – накрая молитвата някак си се самозадейства. И после става нещо. Не зная какво, но става нещо и думите се синхронизират с ударите на сърцето и ти вече се молиш непрекъснато. И тя оказва някакво огромно мистично влияние на цялата ти същност. Това е всичко. В смисъл, че то се прави, за да пречистиш цялото си съзнание и после започваш да възприемаш по съвсем нов начин всичко край себе си.

Лейн привършваше с яденето. Когато Франи млъкна, той се облегна назад, запали цигара и я погледна в лицето. Тя все още гледаше втрънчено някъде в пространството зад рамото му и сякаш съвсем бе забравила за неговото съществуване.

– Но главното и най-чудното е, че в началото, като почваш, дори не е нужно да вярваш в това, което правиш. Разбираш ли, дори в началото

да ти е ужасно неудобно, това не пречи. Никога не засягаш и тъй натаък. С други думи от самото начало никой в нищо не те и кара да вярваш. И „старецът“ учи, че дори не е нужно да мислиш за думите, които произнасяш. Отначало е важно само количеството. А по-нататък то от само себе си преминава в качество. Със собствената си сила, така да се каже. И „старецът“ разправя, че всяко от имената господни – разбираш ли, което и да е – таи в себе си тази удивителна самозадействаща сила, достатъчно е само да го повтаряш и то започва да ти действа.

Лейн седеше отпуснато, пушеше и внимателно наблюдаваше лицето на Франи. Тя беше поначало много бледа, но откакто бяха дошли тук, от време на време побеляваше като платно.

– А между другото това съвсем не е безсмислено – каза Франи, – защото и будистите от сектата Нембутсу безкрайно повтарят „Наму Амида Бутсу“, което означава „Хвала на Буда“ или нещо подобно, и става същото нещо. Съвсем същият...

– Внимавай – прекъсна я Лейн. – Първо на първо, всеки миг ще си изгориш пръстите.

Франи погледна бегло лявата си ръка и пусна догарящия фас в пепелника.

– Същото става из „Облакът на незнанието“⁵. Само с думата „бог“, разбираш ли, просто трябва да повтаряш думата „бог“. – Тя най-после погледна Лейн в очите. – И основното е... ти изобщо чувал ли си през живота си за такова нещо? Не можеш да кажеш, че това е просто съвпадение и да отминеш. Точно това ме изумява. Наистина е невероятно... – Тя отново млъкна. Лейн явно вече не го съдържаше на едно място и на лицето му се появи особено изражение, – по-точно повдигна високо вежди – което Франи добре познаваше.

– Какво има? – попита тя.

– Ти наистина ли вярваш във всички тези глупости?

Франи посегна към пакета цигари и извади една.

– Не съм споменавала дали вярвам, или не вярвам – рече тя, опипвайки масата за кибрита. – Казах ти само, че това ме изуми. – Лейн ѝ запали. – Просто ми се струва, че това е невероятно съвпадение, много е странно наистина – каза тя, издишвайки дима, – че на толкова места се натъкваш на един и същ съвет, разбираш ли, всичките тия наистина мъдри религиозни учители настояват, че ако непрестанно повтаряш името господне, с теб става нещо. Дори и в Индия – в Индия

---

5. Средновековен английски трактат от неизвестен автор. – Б. пр.

проповядват да се съсредоточиш над думата „ом“, което е същото, и резултатът е същият. Искам да кажа, не бива просто да се отхвърли с разума всичко това, без дори да...

– За какъв резултат говориш? – прекъсна я Лейн.

– Какво?

– Питам те, какъв резултат трябва да се получи? От цялата тази синхронизация и врели-некипели? Инфаркт? Не знам дали изобщо разбираш, но ти, пък и който и да е друг, можете да си навлечете такива...

– Не, ти виждаш бога. Става нещо в някаква свършено нематериална част на сърцето – там, където според индусите се вселява Атман⁶, и ако си вярваш, явява ти се бог, това е всичко – Тя се смути и тръсна пепелта от цигарата до пепелника. И не ме питай кой или какво е бог. Аз дори не знам съществува ли той или не. Като бях малка, мислех... – Тя замълча. Сервитьорът бе дошъл да прибере чиниите и попита дали желаят още нещо.

– Искаш ли някакъв десерт или кафе? – попита Лейн.

– Не, просто ще си допия млякото. А ти си поръчай каквото искаш – каза Франи. Сервитьорът тъкмо прибираще чинията с недокоснатия сандвич. Тя не посмя да вдигне очи.

Лейн погледна часовника си:

– По дяволите! Нямаме време. Пак добре, ако не закъснеем за мача. – Той се обърна към сервитьора. – За мен кафе, моля. – Изпрати го с поглед, после се наведе напред, облегна лакти на масата, напълно доволен, сит, в очакване на кафето. – Да, всъщност това все пак е интересно. Цялата тази история. Но според мен ти изобщо не оставяш място за елементарна психология. Мисля, че за всички тях религиозното преживяване има съвсем конкретна психологическа основа... разбираш ли ме?... Но все пак е интересно. Не може да се отрече наистина. – Той погледна Франи и изведнъж ѝ се усмихна: – Добре. А освен това да не съм забравил да ти кажа, че те обичам? Казвал ли съм ти го досега или не съм?

– Лейн, ще ме извиниш ли за минутка? – рече Франи. Бе станала още преди да довърши въпроса.

Лейн се надигна бавно, без да сваля очи от нея.

– Какво ти е? – попита той. – Пак ли ти е лошо?

Тя прекоси бързо салона в същата посока. После внезапно спря близо до барчето отсреща. Барманът, който бършеше една чаша, я погледна. Тя се хвана с дясната ръка за парапета, наведе глава – по-точно

---

6. Според индуистката философия това е вечното духовно начало в човека. – Б. пр.

клюмна – и вдигна лявата си ръка към челото, докосвайки го само с края на пръстите. Олюля се и се свлече в безсъзнание на пода.

Минаха почти пет минути, преди Франи да дойде на себе си. Тя легна на дивана в стаята на управителя, а Лейн седеше до нея. Лицето му бе загрижено и необикновено бледо.

– Как се чувстваш? – попита той с глас на посетител в болницата. – По-добре ли си?

Франи кимна. За миг затвори очи от рязката светлина, после отново ги отвори.

– Май би трябвало да попитам къде съм, а? – каза тя. – Та къде съм?

Лейн се засмя.

– В стаята на управителя. Всички се разхвърчаха да търсят амоняк, лекари и какво ли не още. Май нямат амоняк. Но сериозно, как се чувстваш?

– Добре. Глупаво все пак, но добре. Наистина ли припаднах?

– И още как! Направо се катурна – отвърна Лейн и взе ръката ѝ в своята. – Всъщност как мислиш, какво ти е? Ти беше толкова, м-м, толкова прелестна, като говорихме през седмицата по телефона. Да не би днес да не си закусувала или какво?

Франи сви рамене и огледа стаята.

– Много ми е неудобно – каза тя. – И трябваше да ме носите дотук ли?

– Да, вдигнахме те с бармана и те вмъкнахме тук. Адски се бях уплашил, ей богу!

Франи гледеше замислено, без да мигне, в тавана, докато Лейн ѝ държеше ръката. После тя се обърна, вдигна свободната си ръка и понежи да дръпне ръкава му, за да види часовника. – Колко е часът? – попита тя.

– Не се притеснявай – каза Лейн. – Няма закъде да бързаме.

– Нали искаше да отидем на събирането?

– Прати го по дяволите!

– И за мача ли закъсняваме? – попита Франи.

– Нали ти казах вече – по дяволите всичко. Сега ще се прибереш в стаята си и ще си починеш както трябва, това е по-важното – рече Лейн. Седна по-близо до нея, наведе се бързо и я целуна. После се обърна, погледна към вратата и отново се наведе към Франи. – До довечера ще си почиваш. Само това ти е нужно. – Той погали ръката ѝ. – А по-късно, като си починеш добре, ще се опитам да се промъкна при теб. Дявол

знае, може би има някакъв черен вход. Ще разузная. Франи мълчеше и продължаваше да гледа в тавана.

– Знаеш ли колко отдавна беше всъщност? – продължаваше Лейн. – Кога беше оня петък? Някога в началото на месеца ли, дявол знае кога точно. – Той поклати глава. – А това не е хубаво. Много голяма пауза от едната до другата чашка, грубо казано. – Той внимателно се вгледа в лицето на Франи. – Наистина ли ти е по-добре?

Тя кимна. После обърна лице към него:

– Ужасно съм жадна. Мога ли да получа чаша вода, ако не е много сложно?

– Разбира се, че не е. Ще имаш ли нещо против, ако те оставя за минутка? Знаеш ли какво ще направя?

Тя поклати глава на втория въпрос.

– Ще изпратя някой да ти донесе вода и ще намеря шефа да му кажа, че вече няма нужда от амоняк, а междуременно ще платя сметката. Ще извикам и такси, за да не търсим после. Може би ще се наложи да почакаш мъничко, но сега всички коли са заети за мача. – Той пусна ръката на Франи и стана. – Съгласна ли си?

– Да.

– Добре, ей-сега се връщам. А ти не ставай. – И той излезе от стаята.

Франи лежеше съвсем неподвижно, втренчила поглед в тавана. Устните ѝ се раздвижиха, оформяйки беззвучни думи, и безспирно ги заповтаряха.

КРАЙ

© 1955 Дж. Д. Селинджър
© 1985 Нели Константинова, превод от английски

J. D. Salinger
Franny, 1955

Сканиране, разпознаване и редакция: Уфтак Музгашки, 2008

Издание:

Джеръм Селинджър. Девет разказа. Семейство Глас
Издателство „Христо Г. Данов“, Пловдив, 1985
Американска, I издание

Съставител и предговор: Клео Протохристова
Редактори Недялка Христова, Иванка Савова
Рецензент Клео Протохристова
Художник Илия Гошев
Художник-редактор Веселин Христов
Технически редактор Виолина Хаджидемирева
Коректори Жанета Желязкова, Стоянка Кръстева, Донка Симеонова
ЕКП 07,05366725111/5637–282–85. Издателски № 2381. Формат 84×108/32
Печатни коли 28,50. Издателски коли 23,94. Условно издателски коли 24,62
Дадена за набор на 27. V. 1985 г. Излязла от печат на 15. XI. 1985 г.
Печатница „Димитър Благоев“, Пловдив
Цена: с твърда подвързия 3,41 лв, с мека подвързия 2,79 лв.

Nine Stories

Boston: Little, Brown, 1953, 302 pages
Franny and Zooey

Boston: Little, Brown, 1961, 201 pages

Raise High the Roof Beam, Carpenters and Seymour: An Introduction
Boston: Little, Brown, 1963, 248 pages

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9016>]